

II ILLINSAARI 2 (SUUTARINNIEMI) IIS-14 MYÖHÄISRAUTAKAUTISEN KALMISTON KAIVAUS KESÄLLÄ 2014

Arkeologia

FT Jari-Matti Kuusela

Helmikuu 2015

SISÄLLYSLUETTELO

Arkistotiedot	3
Abstrakti	4
Tutkimuksen tausta ja aikataulu	6
Illinsaari	6
Suutarinniemi	7
Kaivauksen dokumentointiperusteet ja -menetelmät sekä työvaiheisiin käytetty aika ja työskentelyolosuhteet	7
Arvio muinaisjäännöksen laajuudesta kaivauksen jälkeen	9
Löytöjen talteenoton perusteet	9
Löytöjen konservoinnin perusteet	10
Kaivaushavainnot	10
Hauta 12	11
Hauta 13	12
Hauta 14	14
Rakennuksen jäännös	15
Muut havaitut ilmiöt	15
Historialliset ojat ja kuoppa	15
Haudat 15–19	16
Yhteenveto	16
Viitteet	16
Karttaluettelo	
Kuvaluettelo	
Kartat	
Kuvataulut	
HAUTADOKUMENTOINTILOMAKE 1	
HAUTADOKUMENTOINTILOMAKE 2	
HAUTADOKUMENTOINTILOMAKE 3	

ARKISTOTIEDOT

II ILLINSAARI 2 (SUUTARINNIEMI) MJTUNNUS 1000019094

Myöhäisrautakautisen kalmiston kaivaus 23.6.–10.7.2014

Kaivausjohtaja:	Jari-Matti Kuusela, FT
Tutkitun alueen laajuus:	39,85 m ²
Peruskartta:	2533 09 li
Koordinaatit:	P: 7246256 I: 424833 Z: 8 (keskikoordinaatti)
Tila:	139-401-28-5 Ala-Suutarinniemi
Kuvadokumentaatio:	Digitaalikuvat: 96 kuvaa (kaivaustunnus IIS14, säilytyspaikka Oy. ark. lab.)
Aiemmat tutkimukset:	Kaarlo Katiskoski 2011, tarkastus Ville Hakamäki 2013, inventointi Jari-Matti Kuusela 2013, kaivaus
Aiemmat löydöt:	KM 38884: 1–2 KM 39519: 1–2052

ABSTRAKTI

II ILLINSAARI 2 (SUUTARINNIEMI) IIS-14. MYÖHÄISRAUTAKAUTISEN KALMISTON KAIVAUS KESÄLLÄ 2014

II ILLINSAARI 2 (SUUTARINNIEMI)

Pk. 2533 09 li

P: 7246256 I: 424833 Z: 8

Myöhäisrautakautisen kalmiston kaivaus

Kesän 2014 tutkimus oli jatkoa vuoden 2013 kaivaukselle, jossa Suutarinniemestä todettiin myöhäiselle rautakaudelle ajoittuvat sekä ruumis- että polttohautoja sisältävä kalmisto (ks. kaivauskertomus Kuusela 2013). Kesän 2013 tutkimusten yhteydessä tehty maatutkaus osoitti kalmistoalueelta n. 4 x 4 metrin kokoisen häiriön, joka päätettiin tutkia kaivauksella sen luonteen selvittämiseksi. Kaivaus liittyy Oulun yliopiston arkeologian oppiaineen Koneen säätiön rahoittamaan projektiin *Sisämaa ja rannikko Pohjois-Suomen rautakauden ja kohteiden valossa*.

Tutkimuksessa avattiin kaivausalue vuonna 2013 maatutkauksessa havaitun laajan häiriön kohdalle tarkoituksena selvittää tämän luonne. Ilmiö paljastui pienen, todennäköisesti verrattain kevytrakenteisen ja maalattiaisen, rakennuksen jäännökseksi, joka ajoittuu stratigrafisin perustein kalmiston käyttöajalle, ts. 1100–1300 luvuille jKr. Tämän lisäksi kaivauksessa todettiin useita ruumishautoja, joista tutkittiin kolme. Haudoista kahdessa (12 ja 14) havaittiin arkkurakenteita ja kahdessa (12 ja 13) hautaan tarkoituksella vainajan kanssa depositoituja ylimääräisiä ihmisluita. Kaikki haudat olivat esineettömiä. Suutarinniemen kalmiston laajuus on edelleen tuntematon ja koko niemeä on syytä pitää varoalueena.

Löydöt: KM 40370

Ajoitus: Myöhäisrautakausi (1100–1300 -luvut jKr.)

Tutkitun alueen laajuus: 39,85 m²

Kenttätyöaika: 23.6.–10.7.2014

Tutkimuskustannukset: Koneen säätö, Oulun yliopiston arkeologian oppiaine, Oulun yliopiston arkeologian laboratorio

Tutkimusraportti: J-M Kuusela 3.2.2015 Oulun yliopiston arkeologian laboratorio (kop. Museoviraston arkeologinen keskusarkisto & Pohjois-Pohjanmaan museo)

Tutkimuksen tausta ja aikataulu

Kesän 2014 tutkimus oli jatkoa vuoden 2013 kaivaukselle, jossa Suutarinniemestä todettiin myöhäiselle rautakaudelle ajoittuvat sekä ruumis- että polttohautoja sisältävä kalmisto (ks. kaivauskertomus Kuusela 2013). Kesän 2013 tutkimusten yhteydessä tehty maatutkaus osoitti kalmistoalueelta n. 4 x 4 metrin kokoisen häiriön, joka päätettiin tutkia kaivauksella sen luonteen selvittämiseksi. Kaivaus liittyi Oulun yliopiston arkeologian oppiaineen Koneen säätiön rahoittamaan projektiin *Sisämaa ja rannikko Pohjois-Suomen rautakauden ja kohteiden valossa* (<http://www oulu.fi/arkeologia/node/23467>), jota johtaa yliopistonlehtori dos. Jari Okkonen. Suutarinniemen kaivausjohtaja, FT Jari-Matti Kuusela, toimii projektissa post doc -tutkijana.

Tutkimus toteutettiin kesä-heinäkuussa 2014 em. projektin kustannuksella. Oulun yliopiston oppiaine otti osaa tutkimukseen tarjoamalla käyttöön kaivaus- ja mittausvälineistön, minkä lisäksi lin kunta tarjosi käyttöön kaivauspaikan vieressä olleen hiihtomajan, jossa sijaittivat ruokailutilat, jääkaappi sekä WC. Kaivauksen henkilökunta koostui seuraavasti. Piirtäjänä toimi arkeologi FM Ville Hakamäki (toinen projektitutkija), sekä palkattuna henkilökuntana arkeologi FM Jarkko Saipio (tutkimusavustaja), arkeologian opiskelija fil. yo. Hanna Puolakka (kaivaja), arkeologian opiskelija fil. yo. Marisa Kuusisto (kaivaja) ja arkeologian opiskelija fil. yo. Jussi-Pekka Hiltunen (kaivaja). Erikoisasantuntijana toimi osteoarkeologi FM Rosa Vilkama 23.6.–7.7. välisenä aikana. Arkeologian opiskelija fil. yo. Marita Ruotsalainen oli vapaaehtoisena kaivajana 8.–9.7.2014. Arkeologi FM Aki Hakonen suoritti 3.7. Haudan 12 laserkeilaindokumentoinnin. Kaivausalueen laajuus huomioiden oli henkilökunta riittävä koko tutkimuksen ajan.

Illinsaari

Illinsaari on lin keskustasta koilliseen sijaitseva suurehko lijoen saari (**KARTTA 1**). Myöhäisellä rautakaudella se on sijainnut aivan lijoen suussa, mutta maankohoamisen vuoksi se on nyt merestä noin 5,6 km päässä. Kannas, joka yhdistää Illinsaaren lännessä sijaitsevaan Kruununsaareen, on keinotekoinen ja rakennettu 1950-luvulla. Nykyään Illinsaari on pääosin virkistyskäytössä ja useita hiihtolatuja/kuntopolkuja risteilee saaren alueella. Maankäyttö on ollut verrattain maltillista – historiallisista kartoista on havaittavissa, että Illinsaaren alue ei ole ainakaan 1600-luvun puolivälin jälkeen ollut intensiivisen rakennustoiminnan kohteena ja pääosin maankäyttö on liittynyt

maatalouteen. Nykyään Illinsaaren etelärannalla on yksi tiuhemmin rakennettu asuin-alue muun asutuksen ollessa hajanaisempaa. Saarella on myös joitakin pienialaisia peltoja sekä niittyjä. Suutarinniemiellä tutkimuskohteen vieressä sijaitsee autiotila. Suutarinniemen lähellä on lin kunnan omistama suurehko hiihtomaja. Saaren kasvillisuus koostuu pääosin havupuuvoittoisesta sekametsästä, mutta paikoitellen on havaittavissa lehtomaisempaa kasvillisuutta, joka indikoinee vanhoja peltoalueita.

Suutarinniemi

Suutarinniemiellä puusto on harvaa ja jokseenkin iäkästä koostuen sekä havu- että lehtipuista. Maakasvillisuus koostuu pääosin heinäkasveista. Maaperä on hienoa hiekkaa, joskin heti pintamaan alapuolella on muutaman senttimetrin paksuinen alluviaalisen saven kerros. Topografialtaan niemi on varsin tasainen, ollen vanha suistotasanko, mutta se laskee hyvin jyrkästi lijokeen, jonka pinta sijaitsee yli viisi metriä alempana kuin yläpuolinen tasanko. Niemiellä on pintapuolisen tarkastelun perusteella havaittavissa verrattain vähän ihmisen toimintaan viittaavia merkkejä – alueen kasvillisuus ja maaperäkairaus indikoivat, että kohteella on sijainnut joskus pienehkö pelto ja tätä tulkintaa tukevat myös historiallinen kartta-aineisto sekä vuoden 2014 kaivaushavainnot. Alueen rakennuskantaan on vuoden 2013 jälkeen tapahtunut muutos sikäli, että jouluna 2013 autiotilan päärakennus joutui tuhopolton kohteeksi, minkä seurauksena se tuhoutui täysin.

Suutarinniemi sijaitsee noin 8–8,5 m mpy jolloin takaisinlaskentaan perustuvan lin alueen rannansiirtymiskronologian mukaan teoreettinen *terminus post quem* alueen käytölle on 900–1000 jKr. Ottaen kuitenkin huomioon, että alue on tällä aikavälillä ollut merestä noussutta vesijättöä, on todennäköisempi käytön alkamisajankohta 1100–1200 jKr. jolloin alue on ollut jo 1–2 m merenpintaa korkeammalla. Kohteelta tehdyt (vielä julkaisemattomat) radiohiiliajoitukset tukevat tätä ajoitusta.

Kaivauksen dokumentaatiooperusteet ja -menetelmät sekä työvaiheisiin käytetty aika ja työskentelyolosuhteet

Pääasiallisena dokumentaatiovälineenä käytettiin takymetriä, jota varten alueelle mitattiin Trimblen R8 RTK-GPS:llä kaksi kiintopistettä, jotka sidottiin ETRS TM35 -tasokoordinaatteihin. Näin ei ollut tarpeen paaluttaa päälinjaa. Koordinaattien virhemar-

ginaali on 1 cm horisontaali- ja vertikaalisuuntaan. Tämän lisäksi kaivaus dokumentoitiin valokuvaamalla digikameralla minkä lisäksi, tarpeen niin vaatiessa, tehtiin tasopiirroksia. Piirroksille mitattiin takymetrillä georeferointipisteitä joiden avulla ne voitiin georeferoida GIS-järjestelmään (ArcMap) ja käyttää niitä rinta rinnan takymetriaineiston kanssa. Tämän lisäksi yksi haudoista (Hauta 12) dokumentoitiin laserkeilaimella. Laserkeilauksen teki FM Aki Hakonen.

Tutkimuksessa alueelle avattiin yksi kaivausalue vuoden 2013 maatutkauksessa todetun laajan häiriön alueelle (**KARTTA 2**). Aluetta jouduttiin laajentamaan hieman siten, että kaivausalueen kokonaislaajuudeksi tuli 39,85 m². Kaivaus toteutettiin sekoitettuna taso- ja yksikkökaivauksena. Peltokerros sekä selkeästi havaitut ilmiöt, kuten haudat, kaivettiin yksikköinä, mutta säännöllisin väliajoin ympäröivä puhdas maa kaivettiin yksikön kanssa samaan tasoon havainnoinnin helpottamiseksi. Löytöjä ei talletettu yksikön perusteella vaan yksittäin takymetrillä mittaamalla.

Pintamaan alla koko kaivausalueella paljastui harmaa peltomultakerros, joka poistettiin lapioilla viistämällä. Peltokerros ei ollut paksu vaihdellen keskimäärin 15–30 cm välillä koko alueella. Peltokerroksen alta paljastui hiekkamaa. Peltokerrosta ei seulottu, mutta havaitut löydöt noukittiin talteen. Peltokerroksen alla ollut hiekkamaa kaivettiin lastoilla. Haudat kaivettiin, edellisvuoden tapaan, lastoilla sekä tarkkuutta vaativin osin erilaisilla tarkkuustyövälineillä kuten savenveistoon tarkoitetuilla puutyökaluilla, jotka havaittiin vuoden 2013 kaivauksen aikana tehokkaiksi työvälineiksi hautojen tutkimisessa. Peltokerroksen alapuolinen hiekkamaa seulottiin 8 mm seulalla. Kaivauksen työvaiheisiin käytetty aika on esitetty henkilötyötunteina alla olevassa taulukossa.

Työvaihe	Henkilötyötunnit
Pintamaan poisto	12
Peltokerroksen poisto	126
Haudan 12 tutkiminen	133
Haudan 13 tutkiminen	48
Haudan 14 tutkiminen	64
Rakennuksen pohjan tutkiminen	70
Kaivausalueen sulkeminen	27
Yhteensä	480

Työskentely- ja havainnointiolosuhteet vaihtelivat tutkimuksen ajan siten, että ensimmäinen viikko oli olosuhteiltaan optimaalisin. Tämän jälkeen ajoittainen rankka sade tai sitten suora ja kuuma auringonpaiste tekivät olosuhteista haastavat. Erityisesti suora auringonpaiste hankaloitti hetkittäin havaintojen tekemistä, koska Illinsaaren hiekkamaa kuivui nopeasti häivyttäen värierot. Tämän vuoksi tasoa jouduttiin aika-ajoin kastelemaan havainnoinnin helpottamiseksi.

Kaivauksen päättyessä kaivausalueen kulmat sekä havaitut haudat merkittiin vuoden 2013 tapaan muovisilla tikuilla, joiden päät ulottuivat ~15 cm maan pinnan yläpuolelle. Tämän jälkeen alue suljettiin ja maisemoitiin.

Tutkimusalueelle on jo vuonna 2013 mitattu kiinteät kiintopisteet, jotka jätettiin maastoon (**KARTTA 2**). Kiintopisteiden koordinaatit ovat:

KP 1 P: 7246261,999 I: 424837,036 Z: 8,451	KP 2 P: 7246257,962 I: 424845,561 Z: 8,426
---	---

Arvio muinaisjäännöksen laajuudesta kaivauksen jälkeen

Suutarinniemen kalmiston koko laajuus ei selvinnyt. Ottaen huomioon sen, että vuoden 2013 maatulkaushavainnot (ks. kaivauskertomus Kuusela 2013) havaittiin paikansa pitäviksi koko kaivausalueella ja sen, että alueella havaittiin hautoja, jotka eivät näkyneet maatulkaustuloksissa, on kalmistoa syytä pitää verrattain kookkaana. Kohteen rajaus on esitetty vuoden 2013 tutkimuskertomuksessa eikä siihen voi vuoden 2014 tutkimuksen perusteella esittää muutoksia, mutta koska myöhäisen rautakauden ruumiskalmistoissa voi hautausten määrä nousta yli sataan, on koko Suutarinniemen aluetta syytä pitää varoalueena. Mikäli paikalla suoritetaan maaperään kajoavaa toimintaa, on kohdealueella suositeltavaa järjestää koekaivaus mahdollisten hautausten toteamiseksi.

Löytöjen talteenoton perusteet

Löytöjen talteenotossa keskityttiin erityisesti mahdollisimman tarkan paikkatiedon tallentamiseen. Kaikki löydöt otettiin talteen pois lukien selkeästi historiallisen aikakauden löydöt (pullolasi, tiilenkappaleet jne.) sekä sellainen palamaton luuaines, jossa ei ollut enää kiinteää luuta jäljellä. Jokaiselle löydölle otettiin takymetrillä joko yksi tai

useampia pisteitä, jotta niiden sijainti kaivausalueella kyetään rekonstruoimaan jälki-käteen. Talteen otetut löydöt jakautuvat seuraavan taulukon mukaisesti.

Löytöryhmä	Alanumeroita
Pronssiesine (neula)	1
Arkkunaula	18
Rautafragmentti	6
Keramiikka	1
Palanut luu	30
Palanut savi	71
Palamaton luu	21
Kiviesineen (hioimen) fragmentti	1
Pii	5
Kvartsi (tuluskvartsi)	1
Kvartsiitti	1
Kuona	6
Yhteensä	162

Löytöjen konservoinnin perusteet

Kaivauksessa talletettiin verrattain vähän konservointia tarvitsevia, tai siitä hyötyviä, löytöjä. Kaivauksen metallilöydöt koostuvat arkkunauloista, ajoitukseltaan epämääräisistä raudankappaleista sekä yhdestä pronssisesta neulasta, joka sekin sekundääristä kontekstista. Konservointiin Oulun yliopiston arkeologian laboratorioon on toimitettu pronssineula sekä kaksi arkkunaulaa.

Kaivaushavainnot

KAIVAUSALUEEN KOORDINAATIT	
7246271,138	424847,279
7246269,194	424848,297
7246269,538	424849,263
7246268,572	424849,594
7246268,149	424848,800
7246266,416	424849,554
7246265,000	424848,192
7246264,193	424848,787
7246263,704	424848,245
7246263,466	424848,403
7246261,217	424844,871
7246266,058	424842,503

Suutarinniemen maa-aines on voimakkaasti lajittunutta ja luontaisesti kivetöntä. Heti pintamaan alla koko kaivausalueella paljastui harmaa peltokerros, joka poistettiin lapioilla viistämillä. Peltomultakerroksen löydöt koostuivat pääosin historiallisen ajan

löydöistä, kuten tiilimurskasta, punasavikeramiikasta ja lasista. Näitä ei ollut lukumääräisesti kovinkaan paljon eikä niitä otettu talteen. Peltokerroksen alakerroksista alkoi vastaan tulla myös jonkin verran löytöjä jotka talletettiin. Valtaosa näistä löydöistä on palanut savea, mutta joukossa on myös muutamia piin kappaleita, epämääräisiä rautafragmentteja sekä joitakin pieniä palaneen luun siruja. Myös palamatonta luuta tuli vastaan jonkin verran. Peltokerroksen pohjalta löytyi pronssinen neula (**KUVA 1**), joka on tulkittavissa sekundäärissä kontekstissa olleeksi. Kaivausalueella risteili useita intruusioita (ks. **KARTTA 3**), jotka ovat tulkittavissa peltoon liittyviksi ojiksi. Koska neula löytyi tällaisesta, on mahdollista, että se on kuulunut ojan vahingoittamaan hautaan vaikkakin kaikkien Suutarinniemellä toistaiseksi tutkittujen hautojen hautaustaso on sijainnut tuntuvasti näitä ojanpohjia syvemmällä. Muita talteen otettuja löytöjä ovat mm. yksi kvartsiitti-iskos, tuluskvartsin katkelma, hioimen kärkikatkelma sekä yksi sirpale karkeasekoitteista keramiikkaa (löytölevintä **KARTASSA 10**).

Peltokerroksen alla alkoi hieno ja luontaisesti kivetön hiekka ja tässä tasossa hautakuviot sekä alueella hahmottunut rakennuksen jäännös näkyivät selvästi. Alueella havaittiin kaiken kaikkiaan kahdeksan ruumishautaa sekä maatutkauksen havaitsema rakennuksen jäännökseksi tulkittava ilmiö (**KARTTA 4**). Haudat numeroitiin siten, että niiden järjestysnumero jatkoi vuoden 2013 kaivauksessa todettujen hautojen numerointia. Täten ensimmäinen vuonna 2014 havaittu hauta sai numeron 12 ja viimeinen 19. Kaivauksen aikana tutkittiin haudat 12–14 sekä rakennuksen jäännös. Kaivaushavainnot näistä esitetään kohdekohtaisesti alla.

Hauta 12

Hauta 12 näkyi kaivausalueen koillis-päädyssä karkeasti itä-länsisuuntaisena häiriönä (ks. **KARTTA 4**). Kaivausaluetta laajennettiin häiriön alueella siten, että koko hautakuvio saatiin esille. Hautakuoppa hahmottui varsin pitkänä, n. 2,5 metrisenä, ja kaapeana, mikä paljastui haudassa sijainneesta arkkurakenteesta johtuvaksi. Peltoon liittyvä oja kulki haudan poikki koillis-kaakko -suunnassa (**KARTTA 3**), mutta ei ollut tarpeeksi syvä, jotta se olisi vahingoittanut itse hautausta.

Haudan täytöstä ja hautakuvion reunoilta löydettiin useita nyrkin kokoisia tai sitä hiukan pienempiä kiviä (**KARTTA 5**). Hautaustaso tuli vastaan 39 cm syvyydestä pelto-

kerroksen pinnasta laskettuna. Vainaja oli haudattu yhdestä puusta koverrettiin arkuun tai ruuheen. Erityisesti haudan jalkapäädyssä arkun muoto oli selkeästi havaittavissa. Mitään kansirakenteeseen viittaavaa ei ollut. Hautakuopan reunat oli silattu n. 5 cm paksulla harmaalla savikerroksella, joka ympäröi arkkua. Arkkurakenne oli tuntuvasti vainajaa pidempi siten, että vainajan jalkaterien ja arkun päädyn välillä oli tilaa n. 50 cm. Hauta dokumentoitiin takymetrimittauksin, piirtäen, kuvaten sekä laserkeilauksella (ks. **KARTTA 6, KUVA 2, HAUTADOKUMENTOINTILOMAKE 1**). Hauta oli esineetön, mutta vainajan jalkapäädyssä, vainajan oikean nilkan päällä, sijaitsi ihmisen kokonainen pääkallo (**KUVA 3**) ja vainajan vasemman säären vieressä pitkä, ilmeisesti ihmisen, raajaluu. Vainajan nilkan päällä sijainneesta pääkallosta säilyneenä olivat ainoastaan hampaiden kiillekuori, joiden kulumisen perusteella pääkallo on kuu lunut kohtuullisen nuorelle, alle 20-vuotiaalle, yksilölle.

Haudan vainaja oli säilynyt kokonaisena ruumisvarjona, mutta kiinteää luuta ei ollut jäljellä kuin pääkallossa, joka nostettiin kokonaisena sinkkilaatikkoon ja tutkittiin myöhemmin laboratorio-olosuhteissa. Kallosta oli säilynyt hampaiden lisäksi leuan ja pääkopan luita, tosin nekin olivat verrattain huonossa kunnossa. Leukakulman ja kartioli-säkkeen muodon perusteella vainaja on nainen.

Vainaja oli haudattu arkuun selälleen kädet vatsan päälle ristittyinä. Pääkallo nojasi rintaa vasten alas ja vasemmalle nyökähtäneenä, mikä johtuu osittain ruumiin mätänemisestä johtuneesta rintakehän romahtamisesta, mutta kaivauksessa havaittiin pään alla sijainnut savinen ”tyyny” (**KUVA 4**), joka näytti tukevan vainajan päätä. Täten on oletettavaa, että vainaja on alun perin haudattu siten, että leuka on nojannut rintakehää vasten.

Hauta 13

Hauta 13 paljastui rakennuksen jäännöksen (ks. alla) kohdalta kaivausalueen etelälaidalta ja erottui karkeasti itä-länsi -suuntaisena häiriönä (ks. **KARTTA 4**). Sen strati-grafinen suhde rakennuksen jäännökseen indikoi haudan olevan rakennusta nuorempi koska, kuten **KUVA 5** voidaan havaita, näkyy haudan aiheuttama häiriö rakennuksen lattiassa välittömästi peltokerroksen poiston jälkeen. Hauta dokumentoitiin takymetrimittauksin, piirtäen ja kuvaten (ks. **KARTTA 7, KUVA 6, HAUTADOKUMENTOINTILOMAKE 2**).

Haudan täytöstä löydettiin useita nyrkinkokoisia tai hiukan pienempiä kiviä (**KARTTA 5**). Hauta 13 oli poikkeava muista Suutarinniemellä toistaiseksi tutkituista haudoista syvyytensä ja vainajan käsien asennon osalta.

Haudan keskivaiheilta havaittiin pieni n. 10 cm halkaisijaltaan oleva pyöreähkö hiilen ympäröimä selkeärajainen tasapohjainen paalunjäljeksi sopiva häiriö (**KUVA 7, KARTTA 4**). Tämän lisäksi haudan jalkapäädyistä n. 25 cm koilliseen havaittiin niin ikään pieneksi paalunjäljeksi tulkittava ilmiö (**KUVA 8, KARTTA 4**). Jälkimmäinen näistä jäljistä voisi liittyä rakennuksen jäännökseen (ks. alla), mutta edellinen paalunjälki ei sovi tähän tulkintaan, koska Haudan 13 on stratigrafiansa perusteella ajoitettava rakennusta nuoremaksi. Näin ollen Haudasta 13 havaittu paalunjälki voisi liittyä haudan merkitsemiseen. On mahdollista, että myös toinen löydetyistä jäljistä olisi liitettävissä mieluummin haudan merkintään kuin rakennukseen. Ottaen huomioon, että koska myös Haudasta 14 (ks. alla) havaittiin merkkejä haudan merkitsemisestä paaluilla ja koska vuoden 2013 kaivaukset antoivat tällaisesta myös viitteitä (ks. kaivauskertomus Kuusela 2013, s. 21), olisi merkkipaalutulkinta ehkä luonnollisin.

Hautaustaso tuli vastaan vasta 80 cm syvyydessä peltokerroksen pinnasta laskettuna, eli haudaus on tehty selkeästi syvemmälle kuin muissa toistaiseksi tutkituissa haudoissa. Vainaja oli haudattu selälleen jalat itäkoilliseen ja pää länsilounaaseen. Kädet olivat ojennettuina sivuilla kämmenten mahdollisesti leväten lantiolla, mikä poikkeaa muista toistaiseksi tutkituista haudoista, joissa kädet ovat olleet ristissä vatsan päällä. Kuten Haudassa 12, pää oli voimakkaasti nyökähtäneenä siten, että leuka lepäsi romahtanutta rintakehää vasten. Osaltaan tämä voi olla tafonomisista seikoista johtuvaa, mutta kuten Haudassa 12, myös tässä haudassa vaikutti siltä, että vainajan pään alle oli muotoiltu savinen ”tyyny”, jolla pää lepäsi, joten vainaja lienee haudattu alun alkaenkin leuka rintaa vasten leväten. Haudassa ei ollut esineistöä, mutta kuten Haudassa 12, myös tästä haudassa oli ylimääräinen, ilmeisesti ihmisen, luu. Vainajan nilkkojen päälle oli asetettu ilmeisesti ihmisen kallon kappale (**KUVA 6 & 9, KARTTA 7**). Sen huolellinen sijoittelu viittaa tietoiseen depositionsiin eikä sen täten voitane olettaa olleen sekundäärikontekstissa. Tämä ylimääräinen luu oli täysin maatunut eikä sitä saatu talteen. Sen muoto viittaa pääkalloon, mutta siitä ei löytynyt hampaita eikä kiilteen kappaleita, mikä tekee tästä tulkinnasta epävarman. On kuitenkin mainittava, että koska

Haudan 13 vainaja oli äärimmäisen huonosti säilynyt ja jopa hampaiden kiille oli fragmentoitunut hyvin pieniksi sirpaleiksi, on mahdollista, että hampaiden jäännöksiä ei maasto-olosuhteissa havaittu toisin kuin itse vainajan pääkallosta, joka tutkittiin laboratorio-olosuhteissa.

Haudan 13 vainaja oli täysin maatonut eikä luurangossa ollut jäljellä enää kiinteää luuta. Pääkallo nostettiin kokonaisuena sinkkilaatikkoon ja tutkittiin myöhemmin laboratorio-olosuhteissa, mutta siitäkin oli jäljellä enää joitakin hammaskiilteen fragmentteja. Mitään arkkurakenteeseen viittaavaa Haudassa 13 ei ollut.

Hauta 14

Hauta 14 sijaitsi melko lailla kaivausalueen keskellä noin 1,45 m lounaaseen Haudasta 12 ja 2,40 m luoteeseen Haudasta 13. Sen hautakuvio tuli esiin vasta rakennuksen jäännöksen (ks. alla) alta, joten haudan täytyy olla sitä vanhempi. Peltoon liittyvä oja kulki haudan yli lähes päästä päähän (ks. **KARTTA 3**), mutta se ei ulottunut hautaus-tasoon asti, joten hautaus oli säilynyt koskemattomana. Hauta dokumentoitiin takymetrimittauksin, kuvaten ja piirtäen (**KARTTA 8, KUVA 10, HAUTADOKUMENTOINTILOMAKE 3**).

Haudan täytöstä tavattiin joitakin nyrkin kokoisia tai hiukan pienempiä kiviä, mutta ei yhtä paljon kuin haudoista 12 ja 13. Haudan 14 ympäriltä löytyi kuitenkin useita kiviä, joten on mahdollista, että rakennuksen rakentaminen haudan päälle on aiheuttanut alun perin hautaan liittyvien kivien leviämistä ympäristöön (**KARTTA 5**). Hautaus-taso sijaitsi 48 cm syvyydessä peltokerroksen pinnasta laskettuna. Vainaja oli haudattu ilmeisesti laudoista tehtyyn arkkuun, jonka kansi oli naulattu kiinni. Nauloja löytyi 18 kpl ja ne sijaitsivat suurimmaksi osaksi arkun päädyissä (**KARTTA 8**). Osa nauloista oli edelleen alkuperäisellä paikallaan ja joissakin oli jäljellä maatuneita rippeitä arkun puusta (**KUVA 11**). Osa nauloista oli arkun mädätessä siirtynyt pois paikoiltaan. Tämän lisäksi haudan pääpuolella, arkun päätykulmien kohdilla, oli kaksi ilmeistä paa-lunjälkeä (**KUVA 12, KARTTA 8**), jotka liittynevät haudan merkitsemiseen.

Vainaja makasi haudassa selällään pää oikealle kasvot kohti etelää käännettynä kädet ristissä vatsan päällä (**KARTTA 8, KUVA 10, HAUTADOKUMENTOINTILOMAKE 3**).

Vainajan alla oli nähtävissä rippeitä arkun pohjalaudasta. Hautaus oli esineetön. Luuranko oli huonossa kunnossa eikä kiinteää luuta ollut enää jäljellä kuin kallossa, joka nostettiin kokonaisuena sinkkilaatikkoon ja tutkittiin myöhemmin laboratorio-olosuhteissa. Kallosta oli säilynyt leukaluita ja hampaita.

Rakennuksen jäännös

Kaivausalue asemoitiin siten, että vuoden 2013 tutkimuksen yhteydessä tehdyssä maatutkauksessa paljastunut rakennuksen lattiaksi epäilty ilmiö jäisi sen sisälle. Ilmiö löytyikin peltokerroksen alta n. 10–15 cm syvyydestä peltokerroksen pinnasta lasketuna. Se ilmeni säännöllisenä karkeasti nelikulmaisena, n. 4 x 4,4 m laajana tiiviinä likaisenharmaana ja savensekaisena kerroksena, joka erottui selvästi ympäröivästä hiekkamaasta. Tämä ilmiö tulkittiin pienen rakennuksen maalattiaksi. Sitä rajasi pohjoispuolella maapenkka ja länsipuolella jyrkkäreunainen kaivanto, jotka liittyivät rakennuksen seinärakenteisiin, joista ei kuitenkaan havaittu mitään merkkejä. Lattian rikkoivat kaksi intruusiota, Hauta 14 (ks. yllä), sekä peltoon liittyvä oja (ks. **KARTTA 3**). Lattiatason paksuus oli vain noin 1–2 cm eikä siitä, palaneen saven kappaleita ja joitakin tunnistamattomia raudanpalasia lukuun ottamatta, tehty löytöjä. Palaneen saven kokonaislevintä vaikuttaa jonkin verran keskittyvän rakennuksen alueelle (**KARTTA 9**). Lattiatason alta paljastuivat Haudat 14–17.

Vaikka rakennuksen jäännöksestä ei tehty ajoittavia löytöjä, voidaan se stratigrafisin perustein ajoittaa kalmiston käyttöaikaan, koska Haudan 13 hautakuoppa on kaivettu lattian läpi. Haudat 14–17 puolestaan ajoittuvat rakennusta vanhemmiksi, koska ne paljastuivat vasta jäännöksen alta.

Muut havaitut ilmiöt

Kaivausalueelta todettiin tutkittujen hautojen lisäksi viisi hautaa, joita ei tutkittu, sekä joitakin historiallisen ajan jäännöksiä.

Historialliset ojat ja kuoppa

Kaivausalueella hahmotettiin kolme ojaa (**KARTTA 3**), jotka stratigrafian perusteella ovat liitettävissä paikalla olleeseen peltoon. Keskimäinen ojista kulkee Hautojen 12, 14, 15 ja 17 sekä rakennuksen jäännöksen päältä. Lisäksi tämän keskimäisen ojan vierestä, sen itäpuolelta, löydettiin noin 71 x 40 cm suuruinen kaivanto (**KARTTA 3**),

joka muodoltaan muistutti hautakuoppaa, mutta jonka suuntaus oli haudoista poikkeava. Kuopalla oli syvyyttä 52 cm peltokerroksen pinnasta laskettuna ja se tutkittiin, mutta siitä ei löydetty muutaman palamattoman eläimen luun, jotka sijaitsivat kuopan täytön pintakerroksessa, ja pohjalla olleen kiven (**KUVA 13**) lisäksi mitään. Kuopan täyttö vastasi peltokerrosta ja se lienee tulkittavissa kalmistoa myöhäisemmäksi kaivannoksi.

Haudat 15–19

Alueella havaittiin useita hautakuvioita, joita ei tutkittu. Kaikki havaitut haudat numeroitiin ja dokumentoitiin takymetrimittauksin (**KARTTA 4**).

Yhteenveto

Tutkimuksessa avattiin kaivausalue vuonna 2013 maatutkauksessa havaitun laajan häiriön kohdalle tarkoituksena selvittää häiriön luonne. Ilmiö paljastui pienen, todennäköisesti verrattain kevytrakenteisen ja maalattiaisen, rakennuksen jäännökseksi, joka ajoittuu stratigrafisin perustein kalmiston käyttöaikaan, ts. 1100–1300 luvuille jKr. Tämän lisäksi kaivauksessa todettiin useita ruumishautoja, joista tutkittiin kolme. Haudoista kahdessa (12 ja 14) havaittiin arkkurakenteita ja kahdessa (12 ja 13) hautaan tarkoituksella vainajan kanssa depositoituja ylimääräisiä ihmisluita. Kaikki haudat olivat esineettömiä. Suutarinniemen kalmiston laajuus on edelleen tuntematon ja koko niemeä on syytä pitää varoalueena.

Oulussa 5.2.2015

Jari-Matti Kuusela, FT

VIITTEET

Kuusela, Jari-Matti. 2013. *Ii Illinsaari Suutarinniemi (IIS-13). Myöhäisrautakautisen kalmiston kaivaus keväällä ja kesällä 2013*. Kaivauskertomus Oulun yliopiston arkeologian laboratoriossa.

KARTTALUETTELO

Karttojen © tekijät ellei toisin mainita

KARTTA 1 – Suutarinniemi peruskartalla 2533 09

KARTTA 2 – Yleiskartta tutkimusalueesta

KARTTA 3 – Kaivausalueella havaitut ilmiöt

KARTTA 4 – Kaivausalueen esihistorialliset ilmiöt

KARTTA 5 – Kivien levintä

KARTTA 6 – Hauta 12

KARTTA 7 – Hauta 13

KARTTA 8 – HAUTA 14

KARTTA 9 – Palaneen saven levintä

KARTTA 10 – Löytöjen levintä

KUVALUETTELO

Kuvien © kuvaajat

Nro	Suuntaan	Kuvaaja	Pvm	Aihe
4952	E	Jari-Matti Kuusela	23.6.2014	Kaivausalue ennen pintamaan poistoa
4953	E	"	"	Työkuva, kaivausalueen puhdistusta
4954	E	"	"	Peltokerroksen pinta paljastettuna
4955	E	"	24.6.2014	Työkuva, pronssineulan kaivuuta
4956	Ylhäältä	"	"	Pronssineula <i>in situ</i>
4957	Ylhäältä	"	25.6.2014	Rautaesineen fragmentti <i>in situ</i>
4958	E	"	"	Rakennuksen jäännös, ennen kaivausalueen laajennusta
4959	E	"	26.6.2014	Rakennuksen jäännös, ensimmäisen laajennuksen jälkeen
4960	SE	"	27.6.2014	Rakennuksen jäännös, viimeisen laajennuksen jälkeen
4961	E	"	"	Työkuva, rakennuksen jäännöksen mittausta, taustalla Haudan 12 kaivuuta
4962	Ylhäältä	"	30.6.2014	Hauta 12
4963	"	"	"	"
4964	E	"	"	Työkuva
4965	SE	"	"	Rakennuksen jäännöksen alainen kerros
4966	"	"	"	"
4967	WSW	"	1.7.2014	Hauta 12, hautaustaso alkaa paljastua
4968	"	"	"	"
4969	"	"	"	"
4970	"	"	"	"

Nro	Suuntaan	Kuvaaja	Pvm	Aihe
4971	S	Jari-Matti Kuusela	1.7.2014	Hauta 12, ylimääräinen kallo
4972	"	"	"	"
4973	N	"	"	Työkuva, Haudan 12 ylimääräisen kallon kaivuuta
4974	"	Rosa Vilkama	"	Hauta 12, hautausaso melkein paljastunut, ylimääräinen kallo näkyv kuvan vasemmassa alanurkassa
4975	NW	"	"	"
4976	Ylhäältä	"	"	Haudan 12 jalkopää (ei hautausasossa), ylimääräinen kallo näkyvissä
4977	N	"	"	Haudan 12, ylimääräinen kallo, hampaat näkyvissä
4978	"	"	"	"
4979	NE	"	"	"
4980	Ylhäältä	"	"	Hauta 12
4984	E	Jari-Matti Kuusela	3.7.2014	Paalunsijan profiili Haudan 13 vieressä
4985	"	"	"	"
4987	Ylhäältä	"	"	Hautojen 18 & 19 hautakuviot
4988	NE	"	"	Työkuva, FM A. Hakonen laserkeilaa Hautaa 12
4989	E	"	"	Hauta 13 hautakuvio, paalunsija näkyy haudan keskivaiheilla
4990	Ylhäältä	"	"	Paalunsija Haudassa 13
4991	E	"	"	Haudan 13 paalunsijan profiili
4992–94	N	"	"	Hauta 12
4995–97	ENE	"	"	"
4998–5000	SE	"	"	"
5001–3	Ylhäältä	"	"	"
5004–6	WSW	"	"	"

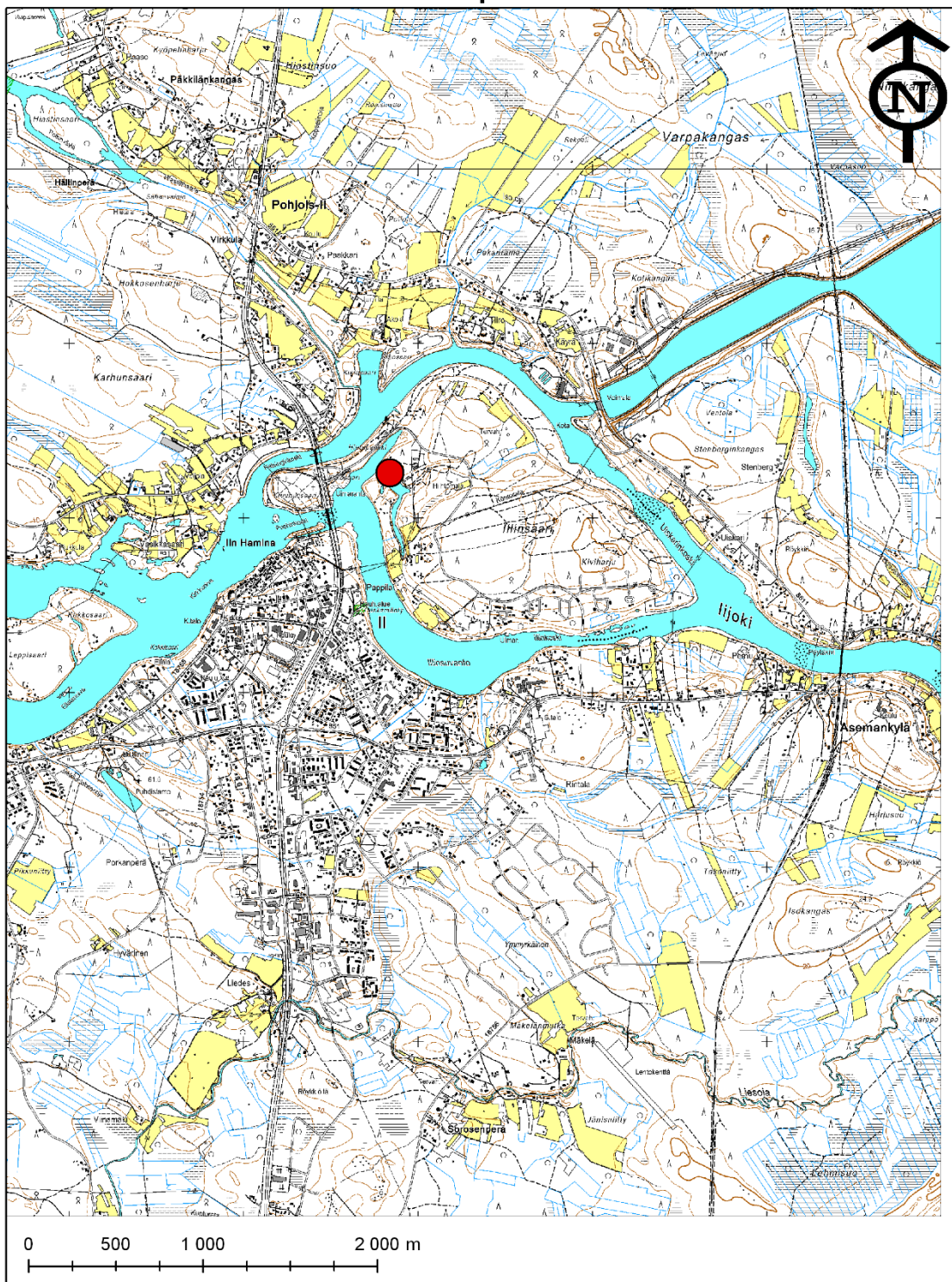
Nro	Suuntaan	Kuvaaja	Pvm	Aihe
5007-9	Ylhäältä	Jari-Matti Kuusela	3.7.2014	Hauta 12
5010-12	N	"	"	"
5013	E	"	"	Työkuva, Haudan 13 kaivuuta
5014	SW	"	4.7.2014	Työkuva, Haudan 13 hautaustason kaivuuta
5015	Ylhäältä	"	"	Hauta 13, ylimääräinen kallo
5016	"	"	"	Hauta 13
5017	WSW	"	7.7.2014	Hauta 12, arkku
5018	"	"	"	Hauta 13
5019	"	"	"	Hauta 12, pääkalloa lukuun ottamatta vainaja ja arkku poistettu
5020-21	S	Jari-Matti Kuusela	7.7.2014	Hauta 13
5022-23	WSW	"	"	"
5024-25	Ylhäältä	"	"	"
5026-29	S	"	"	"
5030	E	"	"	Työkuva, Haudan 13 hautaustasoa kaivetaan
5031-33	NE	"	"	Hauta 14
5034	N	"	8.7.2014	Arkkunaula Haudassa 14 <i>in situ</i>
5035	NE	"	"	Hauta 14
5036	N	"	"	Arkkunaula (puussa kiinni) Haudassa 14 <i>in situ</i>
5037	SW	"	"	Työkuva, Haudan 14 hautaustasoa paljastetaan
5038	SW	"	"	Hauta 14
5039	SW	"	9.7.2014	Hauta 14, vainaja (pääkalloa lukuunottamatta) poistettu, arkun pohja edelleen paikallaan
5040	E	"	10.7.2014	Kaivausalue suljettuna
WP_20140627_001	ESE	"	27.6.2014	Rakennuksen jäännös peltokerroksen poiston jälkeen

Nro	Suuntaan	Kuvaaja	Pvm	Aihe
WP_20140630_002	ESE	"	30.6.2014	Rakennuksen jäännöksen alta paljastunut kerros
WP_20140701_003	NW	"	1.7.2014	Työkuva, R. Vilkama tutkii Haudan 12 ylimääräistä kalloa
WP_20140701_006	N	R. Vilkama	"	Lähikuva Haudan 12 ylimääräisen kallon hampaista
WP_20140701_007	"	"	"	"
WP_20140702_001	Ylhäältä	Jari-Matti Kuusela	2.7.2014	Historiallisen kuoppajäännöksen pohjalla ollut kivi
WP_20140702_002	E	"	"	Haudat 15–17
WP_20140702_003	ENE	"	"	Työkuva, Haudan 12 hautaustasoa paljastetaan
WP_20140702_004	S	"	"	Haudan 12 vainajan pääkallo <i>in situ</i>
WP_20140703_001	WSW	"	3.7.2014	Hauta 12
WP_20140704_001	Ylhäältä	"	4.7.2014	Hauta 13

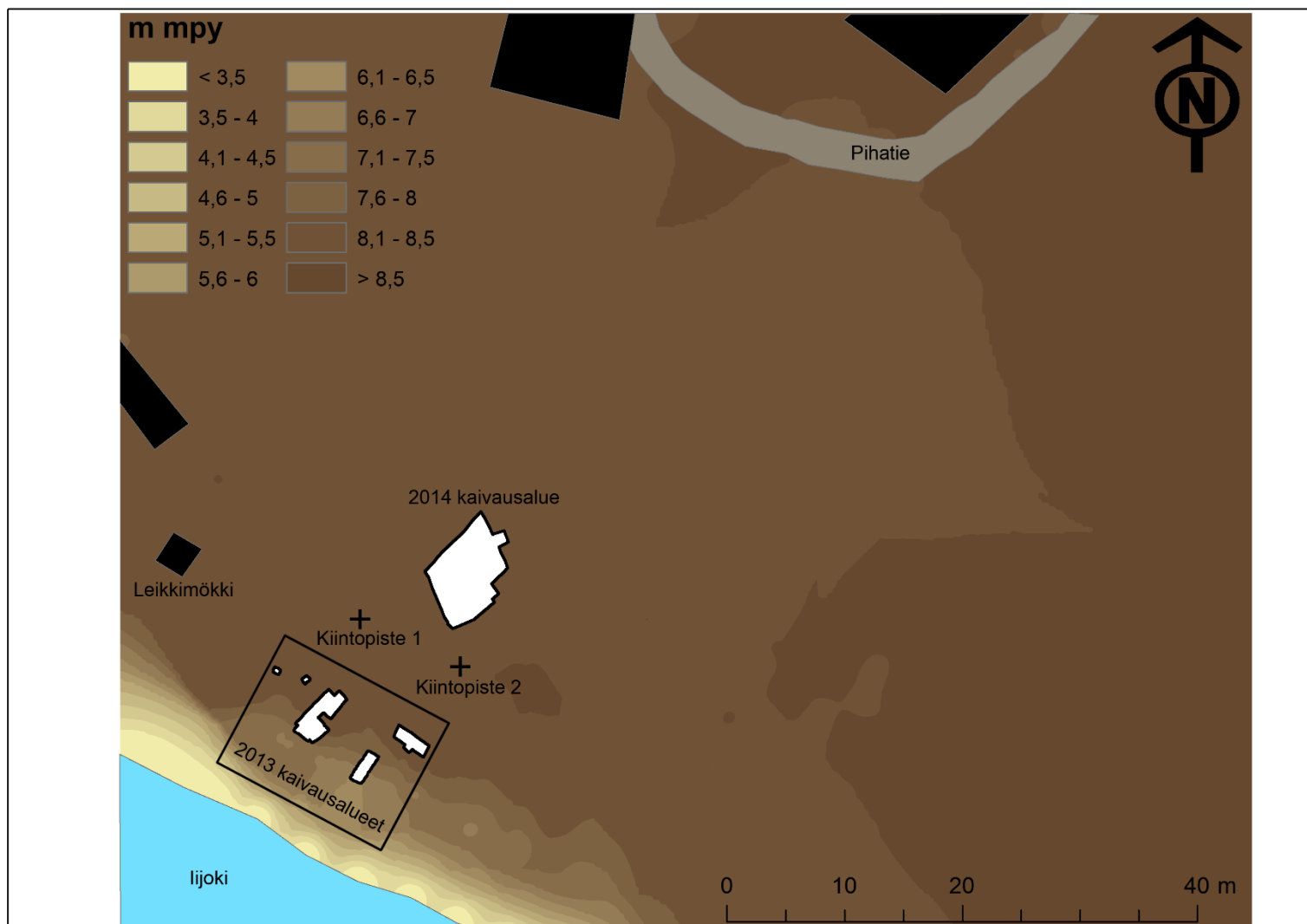
KARTAT

Kartta 1 Karttapohja © Maanmittauslaitos	Kartta 2 Mittaukset: Oulun yliopiston arkeologian oppiaine Käsittely: Jari-Matti Kuusela
Kartta 3 Mittaukset: Oulun yliopiston arkeologian oppiaine Käsittely: Jari-Matti Kuusela	Kartta 4 Mittaukset: Oulun yliopiston arkeologian oppiaine Käsittely: Jari-Matti Kuusela
Kartta 5 Mittaukset: Oulun yliopiston arkeologian oppiaine Käsittely: Jari-Matti Kuusela	Kartta 6 Kenttäpiirros: Ville Hakamäki Puhtaaksi piirto: Jari-Matti Kuusela Mittaukset: Oulun yliopiston arkeologian oppiaine Käsittely: Jari-Matti Kuusela Alkuperäisen säilytyspaikka: Oulun yliopiston arkeologian laboratorio
Kartta 7 Kenttäpiirros: Ville Hakamäki Puhtaaksi piirto: Jari-Matti Kuusela Mittaukset: Oulun yliopiston arkeologian oppiaine Käsittely: Jari-Matti Kuusela Alkuperäisen säilytyspaikka: Oulun yliopiston arkeologian laboratorio	Kartta 8 Kenttäpiirros: Ville Hakamäki Puhtaaksi piirto: Jari-Matti Kuusela Mittaukset: Oulun yliopiston arkeologian oppiaine Käsittely: Jari-Matti Kuusela Alkuperäisen säilytyspaikka: Oulun yliopiston arkeologian laboratorio
Kartta 9 Mittaukset: Oulun yliopiston arkeologian oppiaine Käsittely: Jari-Matti Kuusela	Kartta 10 Mittaukset: Oulun yliopiston arkeologian oppiaine Käsittely: Jari-Matti Kuusela

Kartta 1 - Suutarinniemi peruskartalla

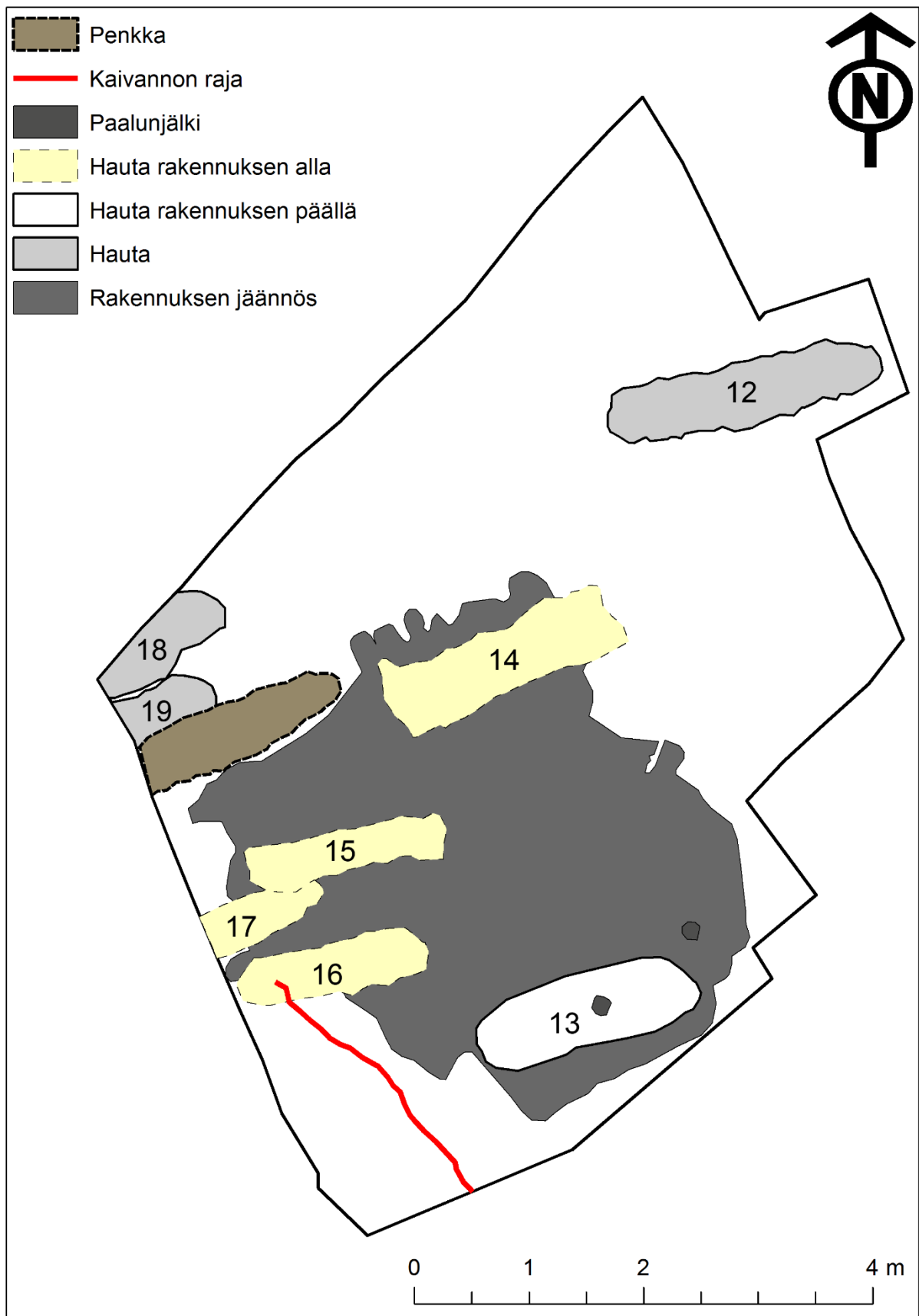
KARTTA 2 Yleiskartta

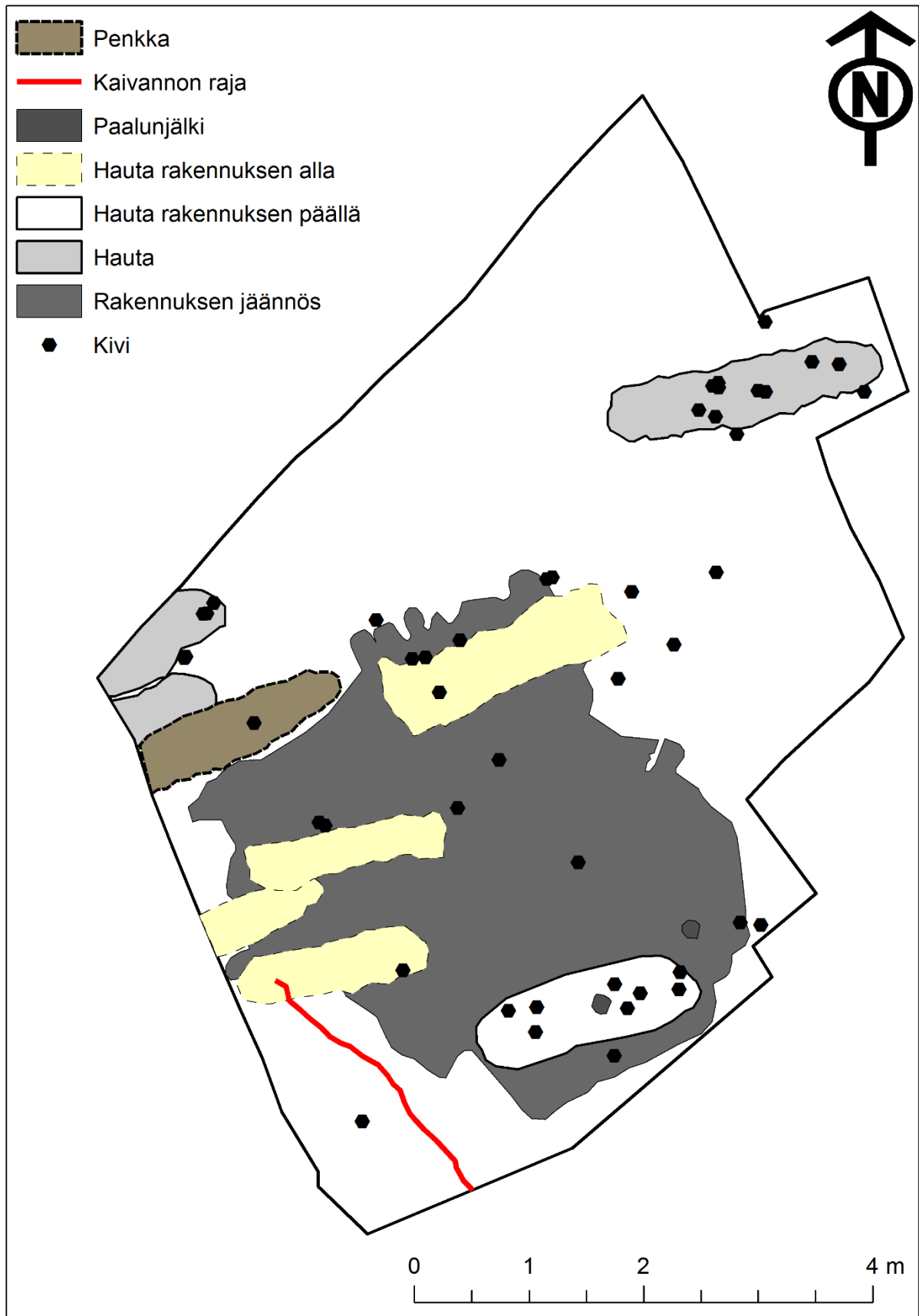
KARTTA 3. Kaivausalueella havaitut ilmiöt

KARTTA 4. Kaivausalueen esihistorialliset ilmiöt

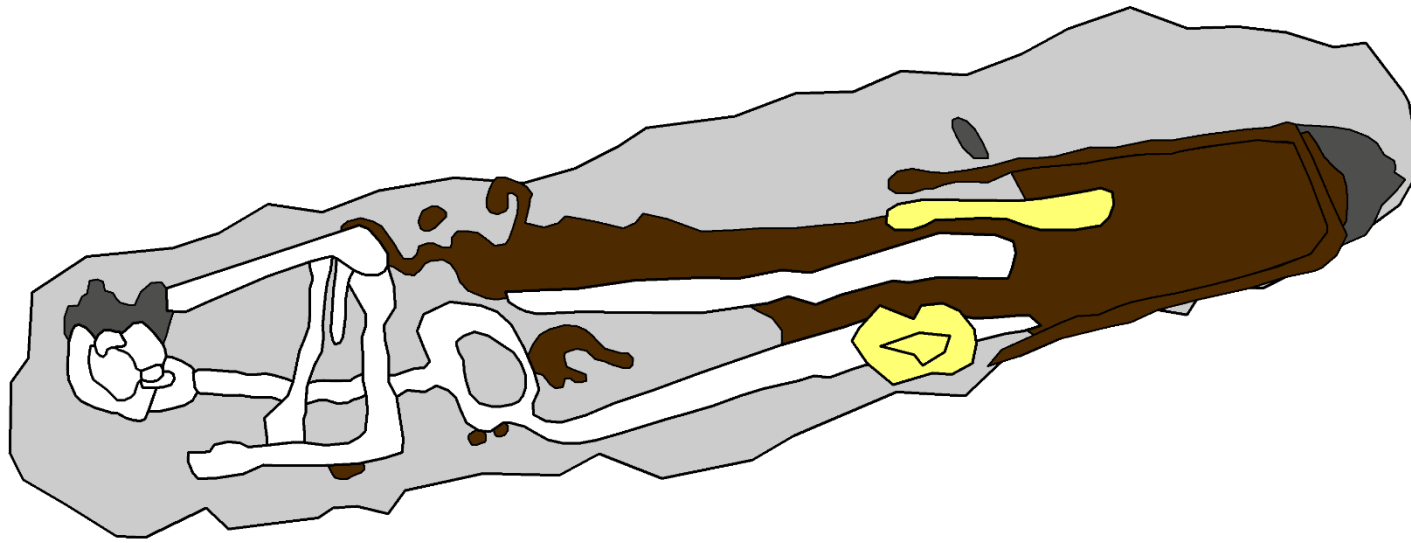

KARTTA 5. Kivien levintä

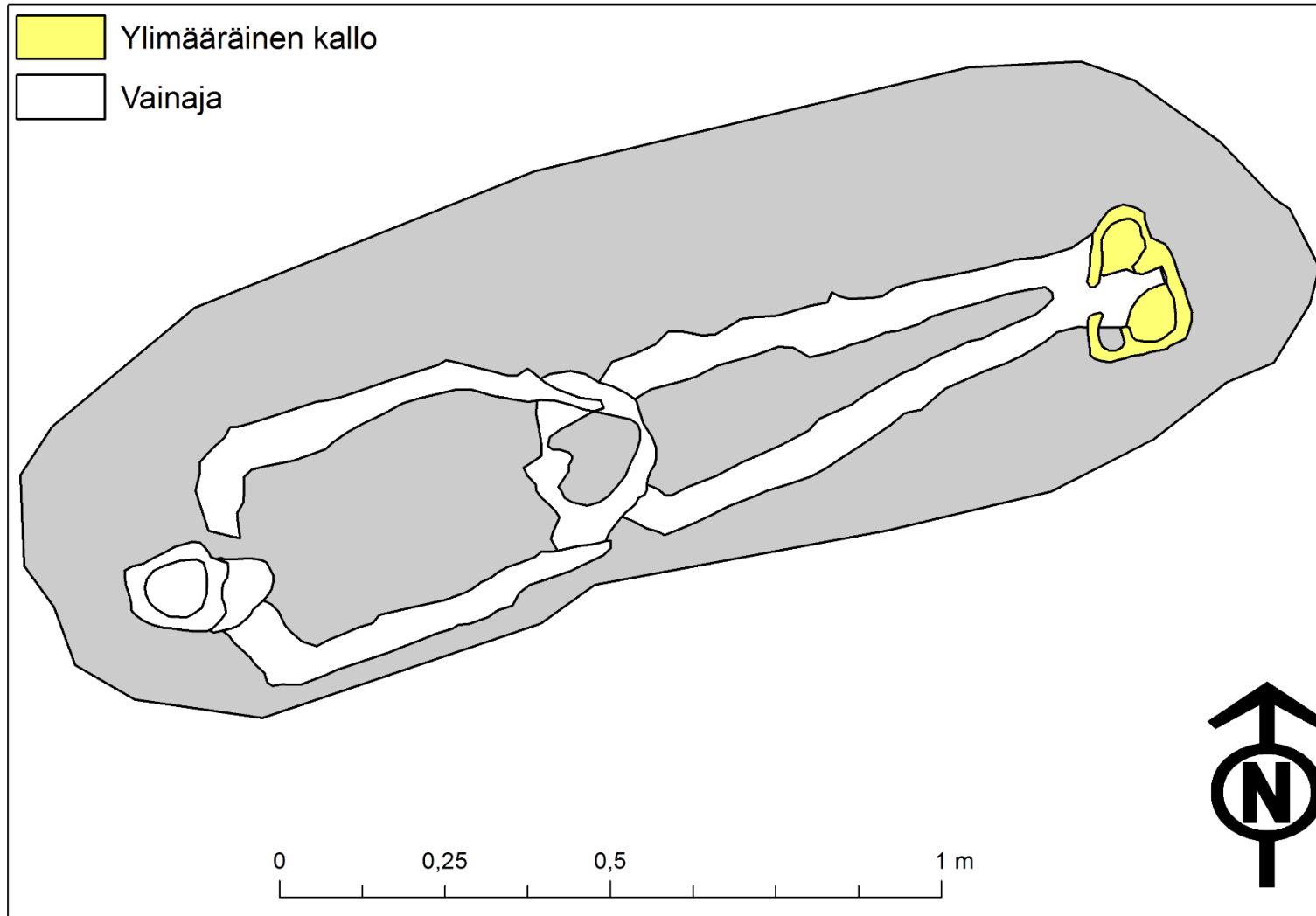
KARTTA 6. Hauta 12

- Ylimääräiset luut
- Vainaja
- Arkku
- Savi

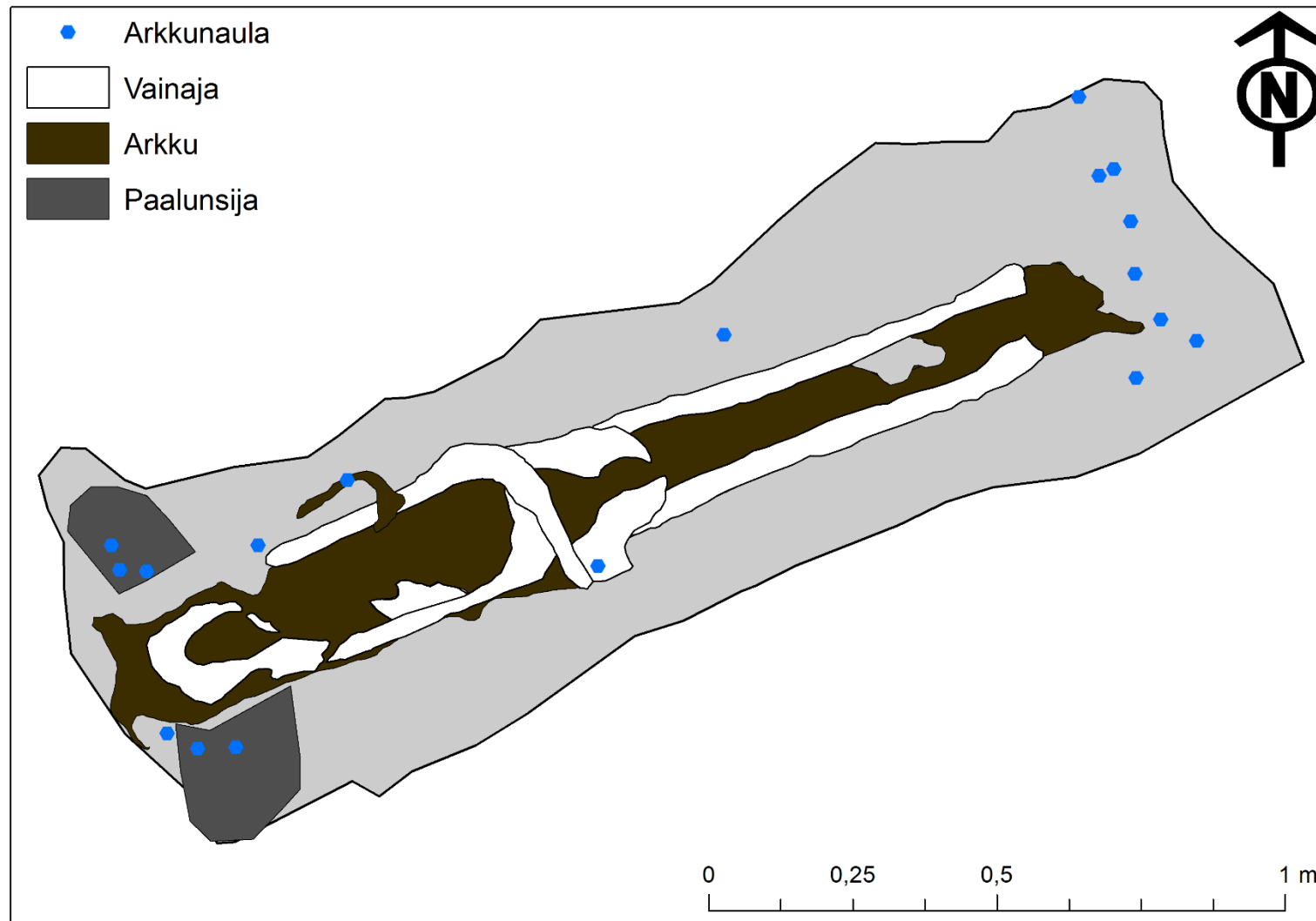

0 0,25 0,5 1 m

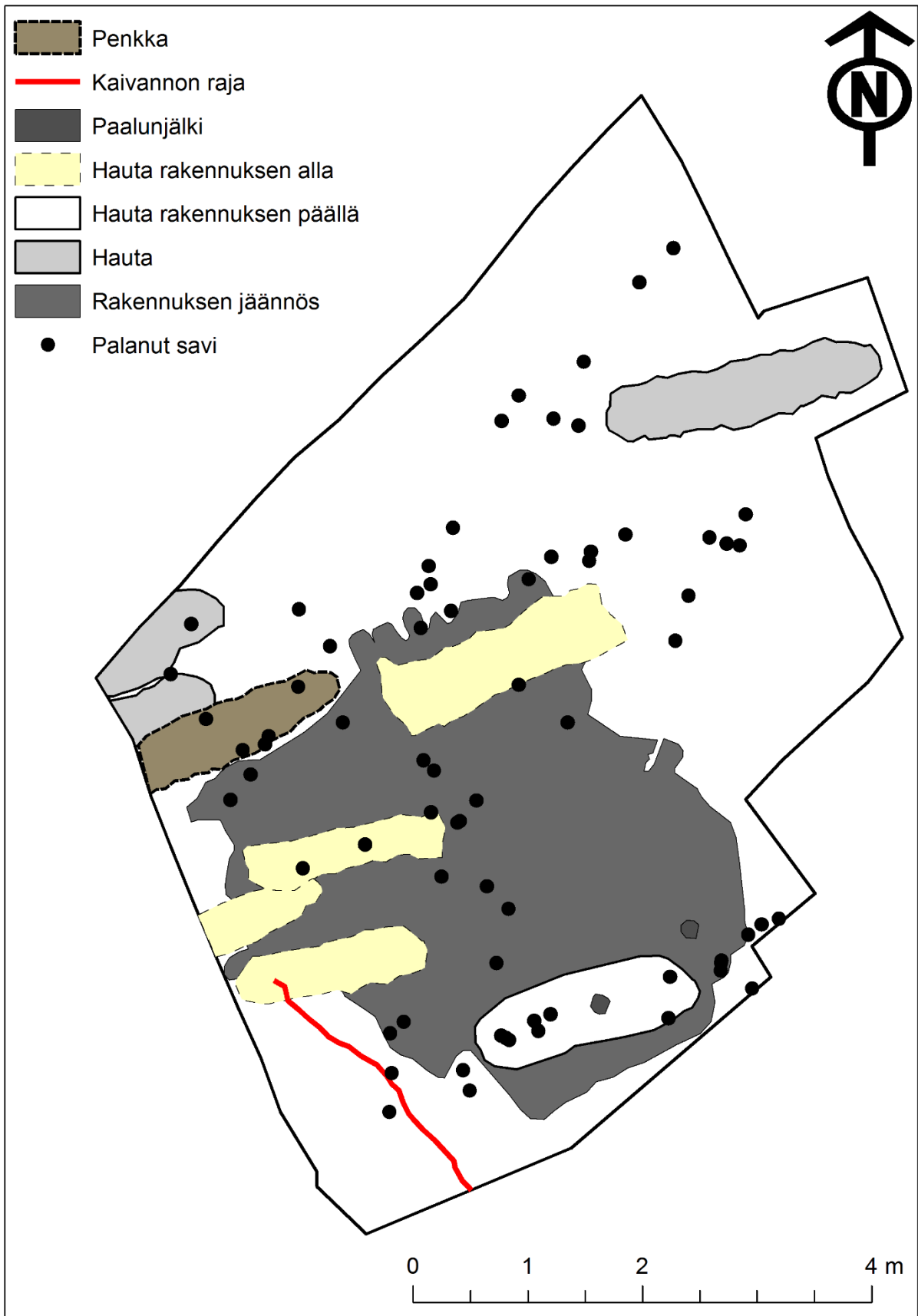
KARTTA 7. Hauta 13

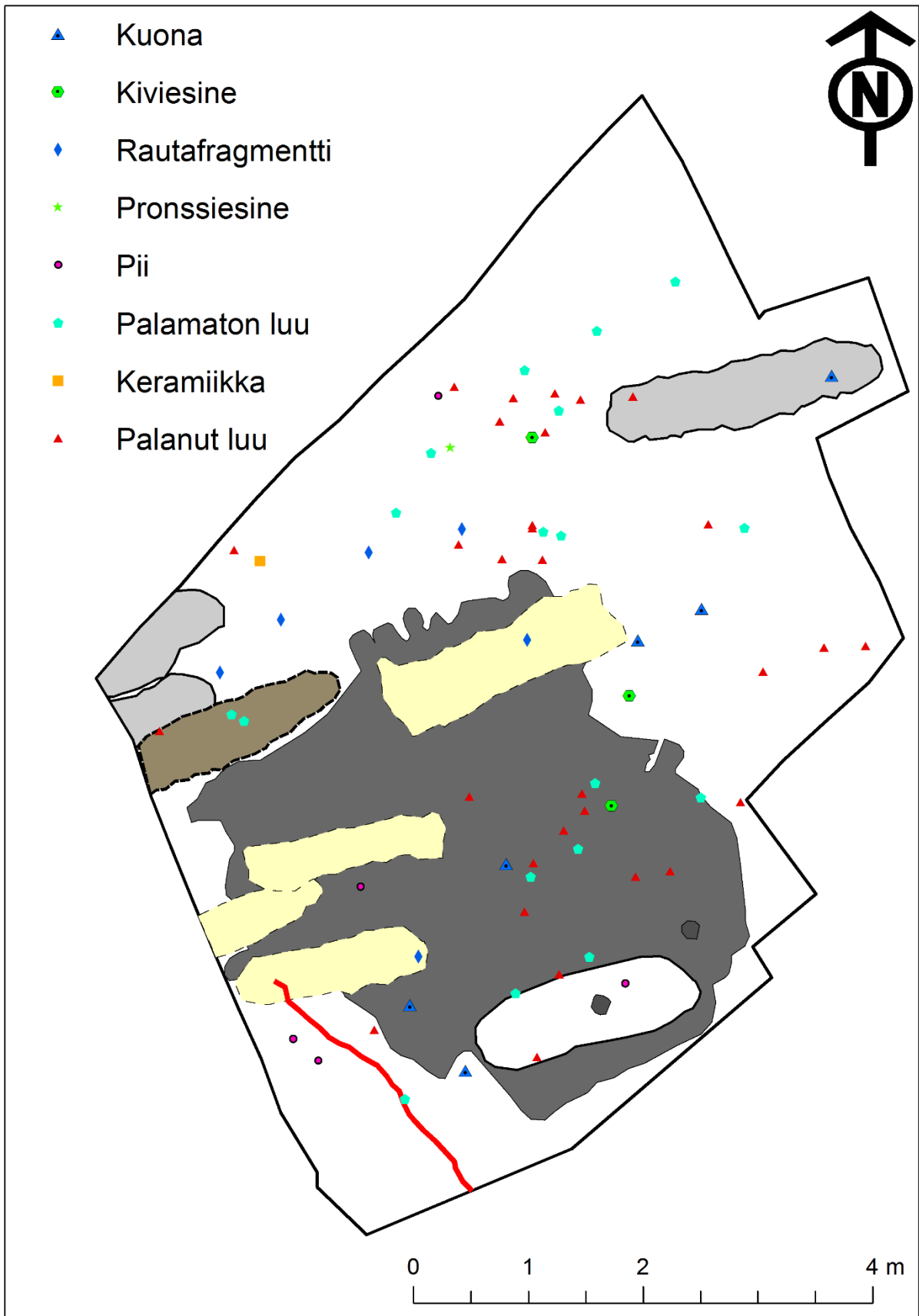
KARTTA 8. Hauta 14

KARTTA 9. Palaneen saven levintä

KARTTA 10. Löytöjen levintä

KUVA 1. Pronssineula *in situ*. Kuva: J-M Kuusela

KUVA 2. Hauta 12. Kuva: J-M Kuusela

KUVA 3. Ylimääräinen pääkallo haudassa 12. Kuvattu etelään.
Kuva: J-M Kuusela

KUVA 4. Hauta 12, pääkallo. Kuvattu etelään. Kuva: J-M Kuusela

KUVA 5. Rakennuksen lattia, Hauta 13 merkitty punaisella. Kuvattu kaakkoon. Kuva: J-M Kuusela

KUVA 6. Hauta 13. Kuva: J-M Kuusela

KUVA 7. Paalunjälki Haudassa 13. Kuva: J-M Kuusela

KUVA 8. Paalunjälki Haudan 13 vieressä. Kuva: J-M Kuusela

KUVA 9. Ylimääräinen pääkallon fragmentti haudassa 13.
Kuva: J-M Kuusela

KUVA 10. Hauta 14. Kuvattu länsilounaaseen.
Kuva: J-M Kuusela

KUVA 11. Hauta 14. Paalunjäljiksi tulkitut ulkonemat merkitty punaisella. Kuvattu itäkoilliseen.

KUVA 12. Arkkunaula kiinni maatuneessa puussa Haudassa 14.
Kuva: J-M Kuusela

KUVA 13. Historiallisen kuppajännöksen pohjalla ollut kivi.
Kuva: J-M Kuusela

II ILLINSAARI SUUTARINNIEMI 2014

HAUTADOKUMENTOINTILOMAKE

Päiväys: 3.7. & 12-14.11.2014

Dokumentoija: Hanna Puolakka & Rosa Vilkama

TUNNUKSET:

Kaivausalueen tunnus: IIS-14

Haudan tunnus: Hauta 12

MAA-AINEKSEN KUVAILU JA KAIVAUSTAPA:

Hautauksen kaivaustapa: nysväimet, lasta, lapio, Kentällä lasta ja nysväimet, Laboratoriokaivauksissa suti, yms.

Hautauksen maa-aineksen kuvailu: Lajittunutta hiekkaa, savilinssejä.

HAUTAUSTAPA:

Hautauksen suunta: vainajan pää ilmansuuntaan: Länsi-lounas astetta: 255

Hautauksen asento: selällään, vatsallaan, oikealla/vasemmalla kyljellä, kookussa, muu Selällään.

Lisätietoja asennosta: _____

Kädet: ristitty rinnalle, kookussa, sivuilla, muu Oikea käsi vatsan päällä, vasen käsi rinnan päällä.

Jalat: vierekkäin suorana, kookussa, poissa, muu Vierekkäin suorana.

Pää: kasvot ylös, kasvot käännetty oikealle/vasemmalle, takaraivo ylöspäin, pää irti, muu _____

Pää suorassa, mahdollisesti tuettu pystyyn, leuka rinnan päällä.

SÄILYNEISYYS JA MITAT:

Hautauksen säilyneisyys: Haudassa ei häiriötä ja se on säilynyt kokonaisena, mutta vainajan kunto _____

Luiden kunto: Luut ovat säilyneet erittäin huonosti, vain kallosta saatiin jonkin verran säilynyttä luuta talteen.

Vainajan koko pituus: 167cm (Pään asento lyhentää mittaa). Koko hautauksen pituus vainajan päästä ruuhun/arkkulaudan päähän 233 cm.

LÖYDÖT: mahdolliset esineet, arkkujen tms. jäännökset, vainajan hiukset, verisuonet jne.

Vainaja on haudattu jonkinlaisen rakenteen päällä, mahdollisesti ruuhi / arkku / koverrettu puunrunko.

Lisäksi haudassa oli ylimääräinen kallo pääasiallisen vainajan jalkopäässä.

NÄYTTEENOTTO:

Maanäytteen tunnus: _____

Mistä maanäyte otettu: _____

Luunäytteen tunnus: _____

Mistä luunäyte otettu: _____

HUOMIOT (kaikki epänormaali: puuttuvat osat, epäluonnolliset asennot jne.):

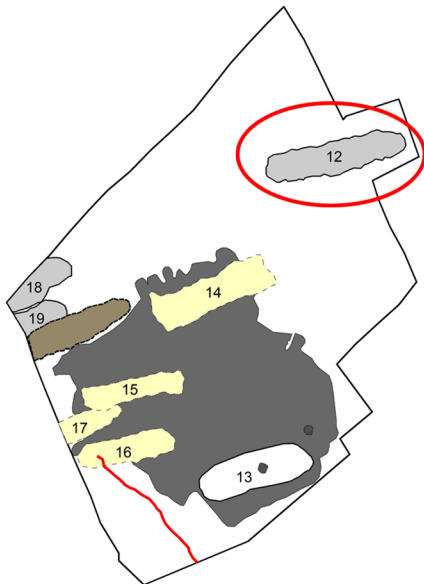
Haudassa oli myös ylimääräinen kallo. Yl. kallo sijaitsi vars. vainajan jalkopäässä, 150cm päässä vars. _____

vainajan takaraivosta, vasemmalla puolella ylhäältä päin katsottuna.. Lisäksi mahdollisesti ylimääräinen pitkä

luu / puuesine, joka sijaitsi myös vainajan jalkopäässä, oikealla puolella ylhäältä päin katsottuna. Lisäksi

hauta on reunustettu ohuella savikerroksella.

Hautauksen sijainti

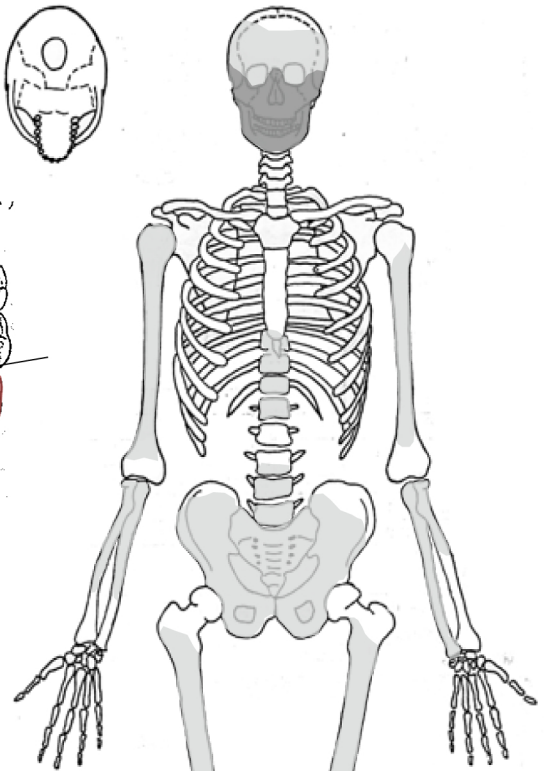
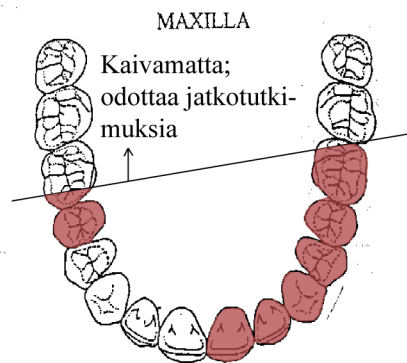
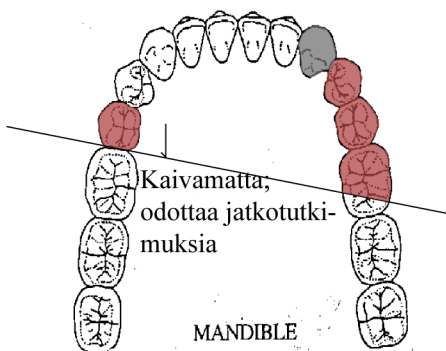
Pään alta mittausta ei suoritettu, koska pää nostettiin laatikossa kokonaisuudessaan laboratoriokäytöksi varten. Muut mitat vainajan + hautarakennelman alta.

Vainajan korkeus ennen kaivamista: Pää: 7861, oikea olkapää: 7825, lantio: 7715, vas. sääriluun distaalipää: 7738
 Korkeusarvot vainajan alta kaivun jälkeen: Pää: -, oik. olkapää: 7773, lantio: 7651; vas. sääriluun distaalipää: 7683

- Maatunut luu eli "ruumisvarjo"
- Säilynyt luu / hampaat
- Hammaskiille palasina

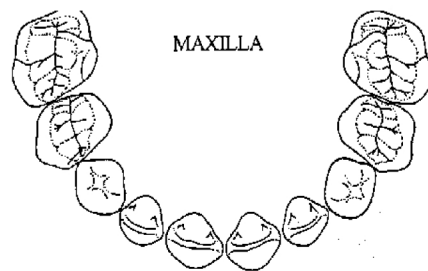
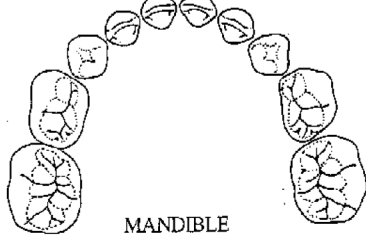

DENTITION - PERMANENT

Etummaisat hampaat sekä ylhäältä että alhaalta ovat menneet palasiksi leuan etuosan läpi työntyneen juuren vuoksi. Takimmaisat hampaat ovat edelleen kiinni luussa.

DENTITION - DECIDUOUS

Ylimääräinen kallo

Tunnistamaton objekti / ylimääräinen luu

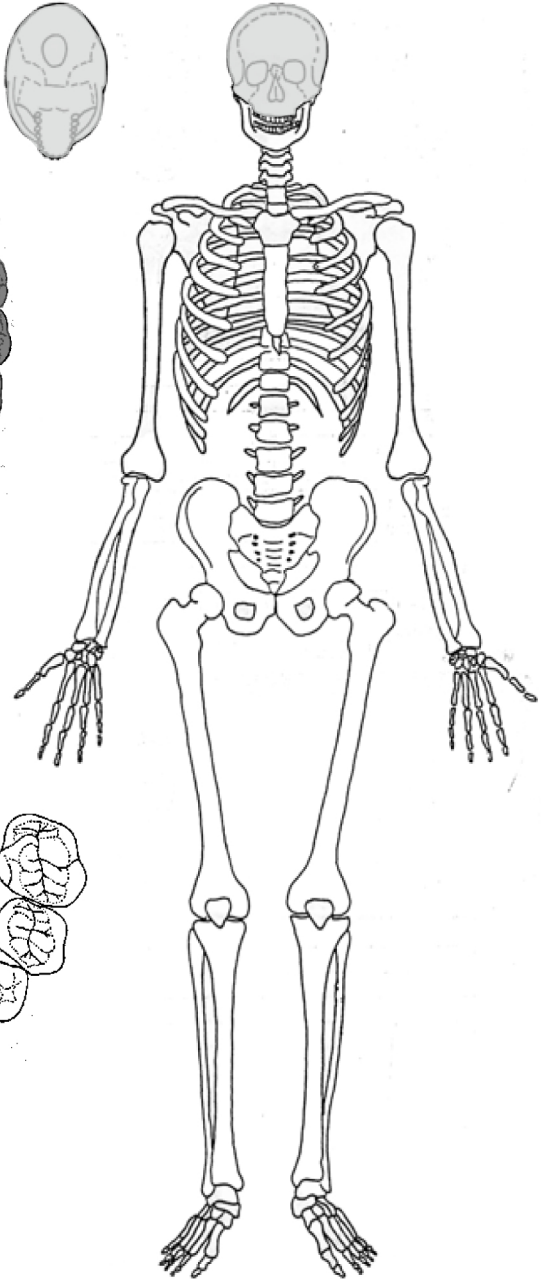
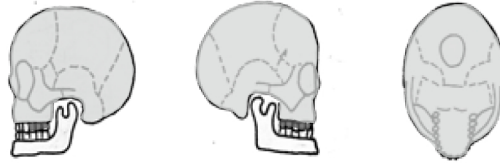
HAUTA 12: YLIMÄÄRÄINEN KALLO

Hautauksen sijainti

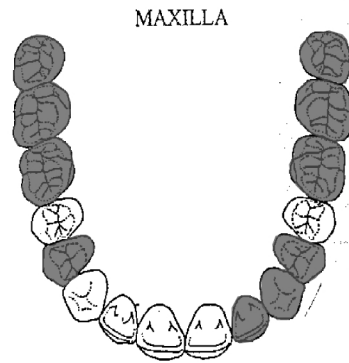
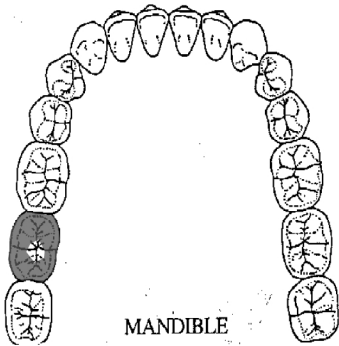
Haudan 12 varsinaisen haudatun jalkopäästä löytynyt irtokallo. Kallo itsessään oli enimmäkseen maatonut (vain vähäisiä määriä luuta säilynyt), mutta hammaskiillettä oli jäljellä. Kokonaisia kruunuja löytyi 11, pirstaloituneita ei yhtään. Kruunut itsessään olivat hyvässä kunnossa ja niiden perusteella ko. yksilö on nuori.

Vainajan korkeus ennen kaivamista: _____
 Korkeusarvot vainajan alta kaivun jälkeen: _____

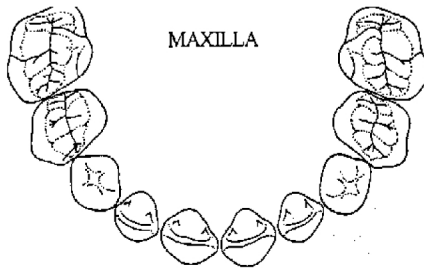
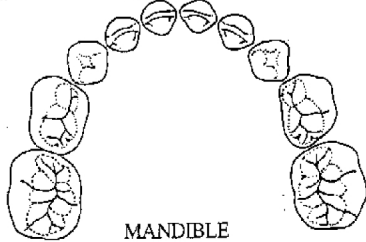
- Maatonut luu eli "ruumisvarjo"
- Säilynyt luu / hampaat
- Hammaskiille palasina

DENTITION - PERMANENT

DENTITION - DECIDUOUS

II ILLINSAARI SUUTARINNIEMI 2014

HAUTADOKUMENTOINTILOMAKE

Päiväys: 7.7. & 18.-20.11.

Dokumentoija: Hanna Puolakka & Rosa Vilkama

TUNNUKSET:

Kaivausalueen tunnus: IIS - 14

Haudan tunnus: Hauta 13

MAA-AINEKSEN KUVAILU JA KAIVAUSTAPA:

Haudauksen kaivaustapa: nysväimet, lasta, lapio, Lastalla hautatasoon, sen jälkeen nysväimet (suti, yms.)

Haudauksen maa-aineksen kuvailu: Lajittunutta hiekkaa.

HAUTAUSTAPA:

Haudauksen suunta: vainajan pää ilmansuuntaan: Länsi-lounas astetta: 240

Haudauksen asento: selällään, vatsallaan, oikealla/vasemmalla kyljellä, koukussa, muu

Selällään suorana.

Lisätietoja asennosta: _____

Kädet: ristitty rinnalle, koukussa, sivuilla, muu Käsivarret suorana sivulla, kädet lantion päällä.

Jalat: vierekkäin suorana, koukussa, poissa, muu Vierekkäin suorana.

Pää: kasvot ylös, kasvot käännetty oikealle/vasemmalle, takaraivo ylöspäin, pää irti, muu _____

Leuka rinnassa, kasvot kääntyneenä oikealle.

SÄILYNEISYYS JA MITAT:

Haudauksen säilyneisyys: Kokonaisuus säilynyt häiritsemättömänä, mutta vainajan kunto huono.

Luiden kunto: Erittäin huono, lähinnä pehmeää "luutöhnää" jäljellä, vain hammaskiille palasina säilynyt.

Vainajan koko pituus: 168 cm

LÖYDÖT: mahdolliset esineet, arkkujen tms. jäännökset, vainajan hiukset, verisuonet jne.

-

NÄYTTEENOTTO:

Maanäytteen tunnus: _____

Mistä maanäyte otettu: _____

Luunäytteen tunnus: _____

Mistä luunäyte otettu: _____

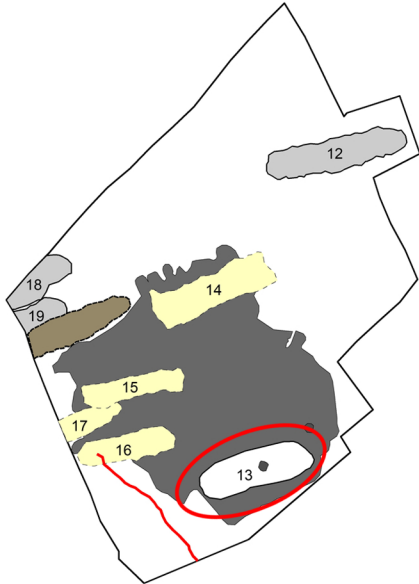
HUOMIOT (kaikki epänormaali: puuttuvat osat, epäluonnolliset asennot jne.):

Ylimääräisiä luita/luu tai muuta orgaanista vainajan jalkapöydän päällä. Hampaita ei löytynyt, joten

kyseessä ei ole ainakaan huonosti säilynyt kallo, mutta anomalian koostumus muistuttaa muuten

vainajista havaittua, pehmeää maatumutta luuta ("luutöhnää").

Hautauksen sijainti

Vainaja maatonut miltei kokonaan, kiinteää luuta ei saatu talteen. Myös hampaat ovat maatumisprosessin seurauksena siirtyneet paikoiltaan ja pirstaloituneet, mikä hankaloitti tunnistusta. Hammaskruunujen säilyneet osat vaikuttavat kuitenkin vain vähän kuluneilta.

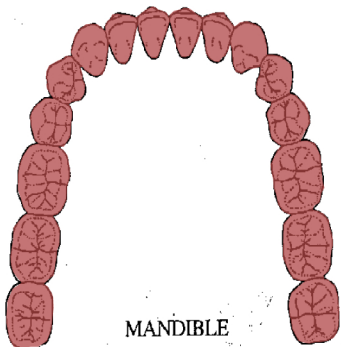
Pään alta mittausta ei suoritettu, koska pää nostettiin laatikossa kokonaisuudessaan laboratorikaivauksia varten.

Vainajan korkeus ennen kaivamista: Pää: 7483, oikea olkapää: 7405, lantio: 7363, vas. reisiluun distaalipää: 7345
 Korkeusarvot vainajan alta kaivun jälkeen: Pää: -, oikea olkapää: 7311, lantio: 7271, vas. reisiluun distaalipää: 7271

- Maatonut luu eli "ruumisvarjo"
- Säilynyt luu / hampaat
- Hammaskiille palasina

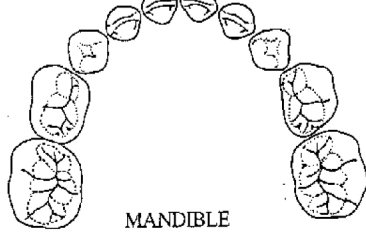
DENTITION - PERMANENT

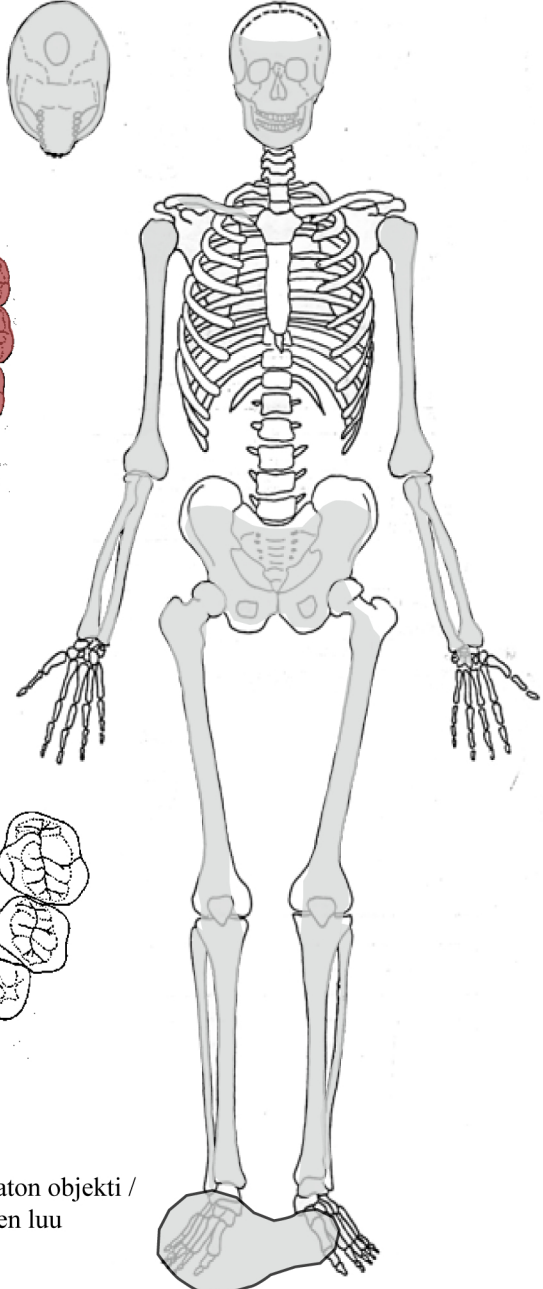
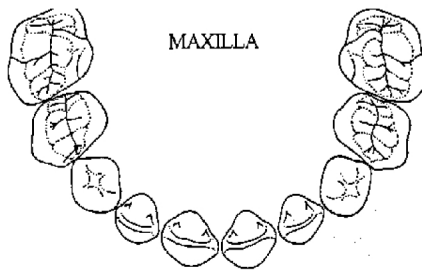
MAXILLA

DENTITION - DECIDUOUS

MAXILLA

Tunnistamaton objekti / ylimääräinen luu

II ILLINSAARI SUUTARINNIEMI 2014

HAUTADOKUMENTOINTILOMAKE

Päiväys: 9.7 & 1.-4.11.2014

Dokumentoija: Hanna Puolakka & Marisa Kuusisto

TUNNUKSET:

Kaivausalueen tunnus: IIS-14

Haudan tunnus: Hauta 14

MAA-AINEKSEN KUVAILU JA KAIVAUSTAPA:

Hautauksen kaivaustapa: nysväimet, lasta, lapio, Lastalla hautatasoon, itse hautaus nysväimillä (suti, yms)

Hautauksen maa-aineksen kuvailu: Lajittunutta hiekkaa.

HAUTAUSTAPA:

Hautauksen suunta: vainajan pää ilmansuuntaan: Länsi-lounas astetta: 235

Hautauksen asento: selällään, vatsallaan, oikealla/vasemmalla kyljellä, kookussa, muu

Selällään suorana.

Lisätietoja asennosta: _____

Kädet: ristitty rinnalle, kookussa, sivuilla, muu Vasen käsi rinnalla, toinen käsi epäselvempi, eikä sen asentoa voitu selvittää.

Jalat: vierekkäin suorana, kookussa, poissa, muu Vierekkäin lähes suorana, vasen jalka hieman polven kohdalta kookussa sisäänpäin.

Pää: kasvot ylös, kasvot käännetty oikealle/vasemmalle, takaraivo ylöspäin, pää irti, muu _____

Kasvot kääntyneet oikealle.

SÄILYNEISYYS JA MITAT:

Hautauksen säilyneisyys: Hautaus säilynyt häiritsemättömänä, haudan sisällön säilymisaste huono.

Luiden kunto: Erittäin huono, vain fragmentaarista luuta säilynyt. Lisäksi on säilynyt hampaita ja hammaskiillettä.

Vainajan koko pituus: 164 cm, ”arkun”/”pohjalaudan” päästä päähän 184 cm.

LÖYDÖT: mahdolliset esineet, arkkujen tms. jäännökset, vainajan hiukset, verisuonet jne.

Haudasta löytyi arkunnauloja, joiden yhteydessä oli hieman säilynyttä puuta. Haudassa oli havaittavissa kahdet eri ääriviivat, joista toinen noudatteli arkunnaulojen muodostamaa linjaa, eli vaikutti arkun ääri- viivoilta, toinen taas saattaa muodostaa pohjalaudan ääriviivat.

NÄYTTEENOTTO:

Maanäytteen tunnus: _____

Mistä maanäyte otettu: _____

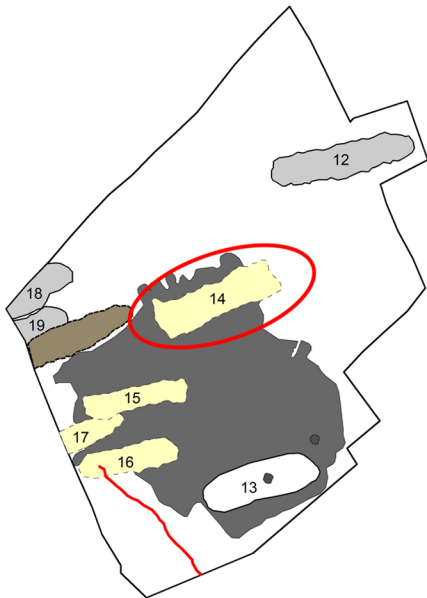
Luunäytteen tunnus: _____

Mistä luunäyte otettu: _____

HUOMIOT (kaikki epänormaali: puuttuvat osat, epäluonnolliset asennot jne.):

Oikean käden asennosta ei varmuutta, oikea käsi voi myös puuttua kokonaan.

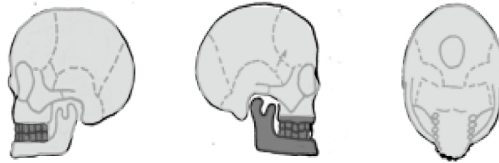
Hautauksen sijainti

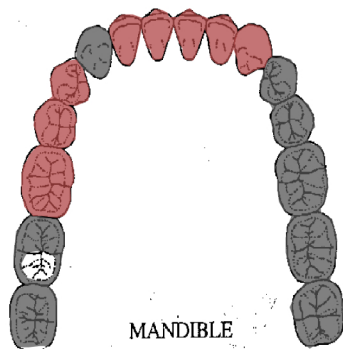
Pään alta mittausta ei suoritettu, koska pää nostettiin laatikossa kokonaisuudessaan laboratorioikaivauksia varten. Korkeusarvot kaivun jälkeen on otettu vainajan + hautarakennelman alta.

Vainajan korkeus ennen kaivamista: Pää: 7682, oikea olkapää: 7655, lantio: 7576, vas. reisiluun distaalipää: 7627
 Korkeusarvot vainajan alta kaivun jälkeen: Pää: -, oikea olkapää: 7587, lantio: 7521, vas. reisiluun distaalipää 7581

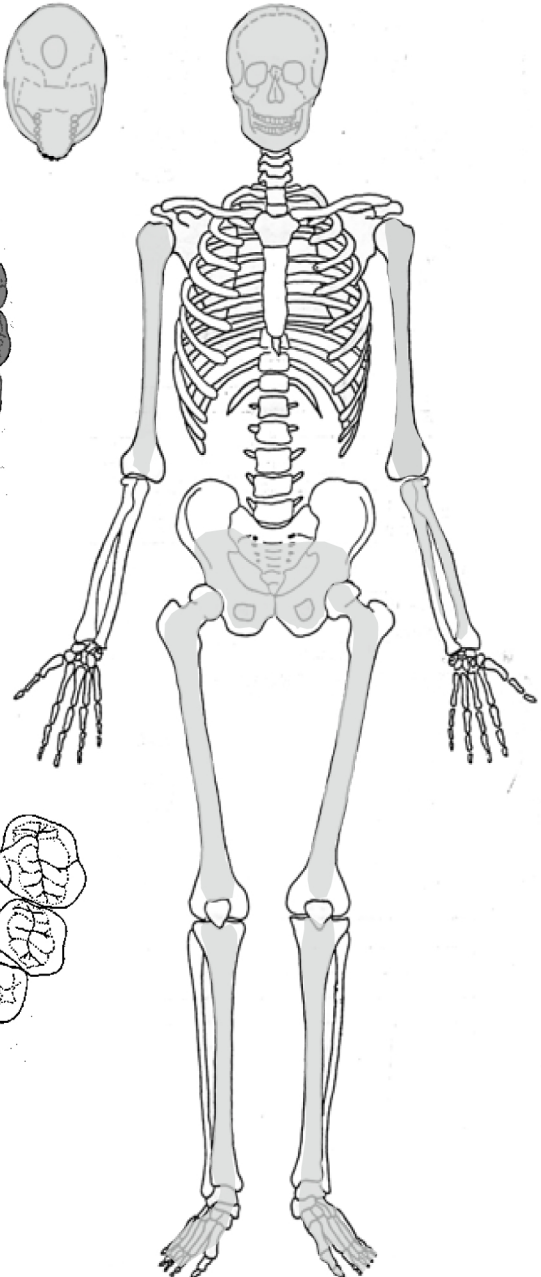
- Maatunut luu eli "ruumisvarjo"
- Säilynyt luu / kokonainen hammas
- Hammaskiille palasina

DENTITION - PERMANENT

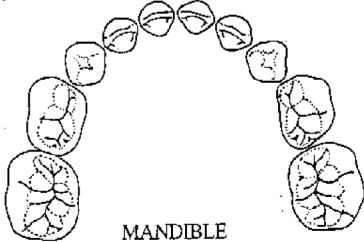

MAXILLA

Etuhampaat ovat pahiten rikkoutuneet. Vasemman puolen hampaat ovat vielä "artikuloituna" maatuneessa luussa, oikean puolen hampaat ovat paremmin säilyneet, ja suurin osa niistä on säilyneessä luussa edelleen kiinni.

DENTITION - DECIDUOUS

MAXILLA

